

det Sted ere gaaede til at foreslaa og tilraade det høie Ministerium at gaa i den Retning, som dette Forslag anviser. Med disse Bemærkninger skal jeg foreløbig slutte.

Jørgerslev: Den ærede Ordfører for Forslagsstillerne indlebede sine Bemærkninger med nogle almindelige Udtalelser, som syntes at gaa ud paa, at han forlangte, at Lovgivningsmagten skulde paa alle Maader, hvor det er muligt og rimeligt, værne om de Smaa i Samfundet, og det tror jeg nu slet Ingen vil modsigge. Det forekommer mig, at det altid har været Tilfældet, særlig paa Landborettens Omraade. Vil man se hen paa mange Bestemmelser, som man nu er misfornøiet med, vil det vist findes, at de i sin Tid ere komne i Stand, netop fordi man har villet gavne de Smaa i Samfundet. Altsaa, Ingen vil for saa vidt sige ham imod, at han ikke skulde have Lov til at interessere sig for deres Vel, som ere mindre heldig stillede, men deraf følger ikke, at man behøver at afvisecere ved eller synes om ethvert Forslag, som det ærede Medlem eller hans Meningsfæller indbringe, og jeg synes uregelmæssigt om det Forslag, de Herrer her have indbragt. — Det forekommer mig noget dristigt og noget mindre vel overveiet og paa visse Punkter overmaade vanskeligt faaledes lige strax at byde Folkethinget et Princip, der er saa nyt som det, der ligger i dette Forslag. Det ærede Medlem sagde, at det, han vil gjøre, navnlig er at se at hjælpe paa Proletariatet. Men jeg skal gjøre opmærksom paa, at de Maend, der ere Gjenstand for dette Lovforslag, kan han dog umulig regne til Proletariatet; ja, han vilde jo ikke en Gang høre, at der før blev sagt, at jordløse Husmænd skulde ogsaa med. Han vilde kun gjøre Noget for Eiendomsbesiddere, og ikke tage jordløse Husmænd med; men da han hyder den temmelig runde og store Summer, vil der følge store Konsekvenser. For Resten skal jeg ikke være med til at lægge Sagen meget høit op, jeg vil hellere tage jevnt paa den. Det er mærkeligt, at, hvad der er Hovedsagen i de Herrer's Lov, se de bort fra, og den ærede sidste Tale læser det slet ikke. Han læser Driftslaan, men Hovedsagen er, hvad der staaar først: Prioritetslaan, og naar det ærede Medlem sagde, om man da troede, at de strax ville komme færende og kræve disse Laan, saa siger jeg: Ja, (En Stemme: Driftslaanene?) Nei, Prioritetslaan. Ved at tage § 1 sammenblander man to Ting, den ene er Prioritetslaan, som man gaar til at give af Statskassen paa saadanne Vilkaar, som Lovforslaget nærmere fastsætter, og som man bevilger med en stor Sum om Aaret. Der staaar slet ikke Noget om, hvad der skal være af det ene Slags Laan og hvad af det andet, og skulde der være Mangel paa Driftslaan, kan man være rolig for, at der vil være Nok, der ville melde sig om Prioritetslaan. Nu kommer det Mærkeligste efter min

Mening af den ærede Indbringers Motivering, nemlig at han lagde saa overvridentlig Vægt paa den indirekte Virkning af Lovforslaget, idet gjennem disse Laan skulde Stillingen forbedres for andre endnu uheldigere stillede Samfundslag, naar Husmandsdriften gjennem Prioritets- og andre Laan blev hævet. Det ses saaledes, at Hovedsagen er at opnaa bedre Dyrkning af Huslodder. Jeg kan være ganske enig med det ærede Medlem om, at her i Landet er der en vid Mark aaben i den Retning. Der kan og bør gjøres overordentligt Meget, men det kan virkelig ikke gjøres paa een Gang; det kommer efterhaanden, og der findes da vel forskjellige Midler, som kunne være anvendelige, inden man gjennem Prioritets- og Driftslaan, giwne uden videre, sætter sig den Op-gave at virke til en bedre Dyrkning af Huslodder. Der er jo virket paa forskjellige Maader i flere Aar hen dertil. Det kan være, at ikke alle Maader have været heldige, og der kan vist gjøres Mæere. Jeg tror f. Ex., at den direkte Raadvir-ning paa de Paagjældende, en Gølden Die med dem, vilde være skikket til at øve en heldig Vir-ning, og i den Retning tror jeg ikke, at man behøver at lade Statskassen træde til med Prioritetslaan. Det forekommer mig i det Hele, at man med Grund kan beklage, at offentlige Midler flyde mindre rigelig til denne Side af Samfundet. Det har det ærede Medlem til visse Ret i, at Kreditforenin-gerne ikke ere saa aabne for dem, til Dels slet ikke, og at i andre Retninger kan der være Ban-skelighed ved at skaffe Laan til den Slags Eiendomme; men det er for øvrigt en Kalamitet, der træffer alle Eiendomme, paa Landet i det Mindste, saa at det forekommer mig rimeligere at stille sine Overveielser inden noget færvere Grændser og se, om man ikke ad andre Veie kan skaffe Midler til saadanne Laan. Det forekommer mig, at ogsaa for Staten kunde det være en Opgave at træde til og se, om det ikke kunde være muligt at danne saadanne Kreditforeninger og andre For-eninger, som ubeløkkende eller til Dels skulde give Laan til den Slags Eiendomme paa saa billige Vilkaar, som man kunde opnaa. Er det dette, man vil, at skaffe Driftskapital gjennem Prioritetslaan, saa maa man gaa en anden Vej end at etablere et saa stort og nyt Princip, som at Staten skal give Prioritetslaan til meget betyde-lige Beløb — der er nævnt en Million om Aaret — og Afbetaling i en længere Aarrække, 90 eller 100 Aar. Det vil altsaa være en ube-tinget Kapitaludgift af 100 Millioner, naar man ser frem i Tiden, og det er en Begyndelse, som maa have overordentlige Følger, thi skulde de hjælpes, som der her er Tale om, og som dog endnu høre til de besiddende Klasser, ved direkte Tilskud fra Staten, maa man give saadanne Til-skud til langt flere, der staa bagved, til de store Samfundsklasser, som have ganske anderledes Krav derpaa. Det kan være, at disse Samfunds-